

PLA CANVIEM PEL CLIMA 2030

Estratègia de Cultura de Sostenibilitat de Barcelona

ON SOM?

Situació de partida i marc conceptual

Document preliminar per al procés participatiu

Ajuntament de
Barcelona

PLA CANVIEM PEL CLIMA 2030

Estratègia de Cultura de Sostenibilitat de Barcelona

ON SOM?

Situació de partida i marc conceptual

Pàgina

Cultura de sostenibilitat: a què ens referim?	4
Els grans pactes mundials i el paper clau de les ciutats	9
L'Ajuntament de Barcelona i l'impuls de la cultura de sostenibilitat	11
Per què Barcelona necessita un nou pla en l'horitzó 2030?	19

Cultura de sostenibilitat: a què ens referim?

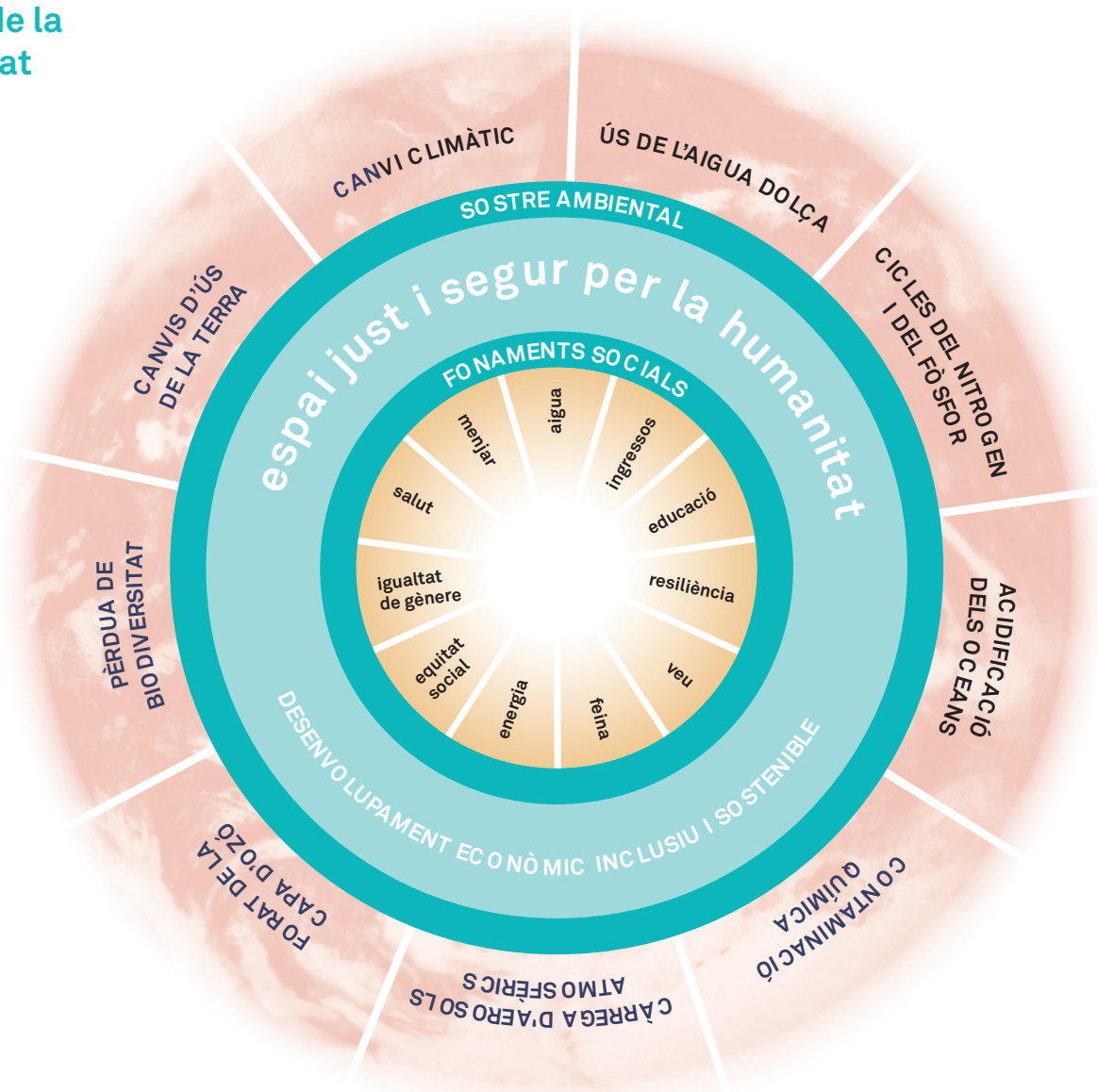
La **sostenibilitat** és una visió del progrés que suposa erradicar la pobresa i assolir qualitat de vida per a tothom dins els límits ecològics del planeta, salvaguardant les bases de la vida. Són dos objectius que s'han d'enfocar junts i a totes les escales.

Una imatge que ens ajuda a il·lustrar el concepte és la d'un dònut o tortell, una figura que té un límit per fora i un altre per dins. La metàfora representa l'espai just i segur on la humanitat pot prosperar, amb uns fonaments constituïts pels drets universals i un sostre de seguretat definit pels límits ecològics del planeta. Aquesta és la brúixola de la sostenibilitat, que ens assenyala el camí que cal seguir.

La cultura de sostenibilitat pot entendre's com el conjunt de coneixements, valors i pràctiques que la ciutadania, tan individualment com col·lectivament, ha de desenvolupar amb responsabilitat, racionalitat i creativitat per afrontar les problemàtiques socioambientals i defensar els drets bàsics de les persones dins dels límits ecològics del planeta.

El “dònut” de la sostenibilitat

El “dònut” proposat per l'economista britànica Kate Raworth (2012) integra els límits ecològics i els requeriments del desenvolupament humà. El 2009 el Centre de Resiliència d'Estocolm va identificar unes “fronteres planetàries”, que en cas que siguin superades poden posar en perill

l'estabilitat del planeta. Tres anys més tard, Raworth va suggerir que s'incorporessin “fronteres socials” a l'estructura de les fronteres planetàries: així es dibuixa un espai ambientalment segur, compatible amb els drets universals i l'erradicació de la pobresa.

Cal repensar com vivim i acceptar els límits del Planeta

Construir i estendre la cultura de la sostenibilitat requereix repensar com vivim i innovar per trobar solucions que millorin la qualitat de vida sense degradar el medi ambient i els recursos ni acumular problemes per al futur o per a altres llocs del món.

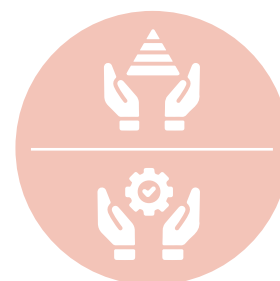
Una nova cultura de sostenibilitat comporta replantejar la relació dels éssers humans amb l'entorn, integrar l'existència de límits i assumir que el desenvolupament humà no és creixement. En el pla material cal substituir l'opulència per l'eficiència, i en el pla de les mentalitats cal canviar prepotència per prudència.

La cultura de la sostenibilitat ha de ser la cultura pròpia d'una societat madura i responsable, que accepta els límits i desplega solidaritat entre tots els seus membres.

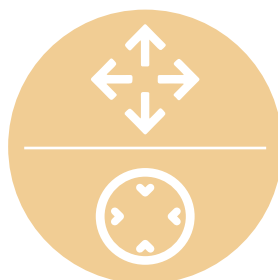
Idees que vol qüestionar la cultura de sostenibilitat

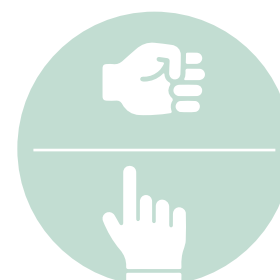
La cultura de sostenibilitat proposa qüestionar i fer evolucionar conceptes associats a un estil de vida insostenible que ha quedat obsolet.

Opulència
vs eficiència

Expansió
vs límits i contenció

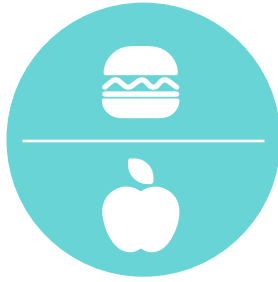
Prepotència
vs prudència

Creixement
vs desenvolupament humà

Guany econòmic
vs qualitat de vida

Menjar porqueria
vs menjar saludable

Consumisme
vs benestar

Malbaratament
vs desmaterialització

Usar i llençar
vs residu zero

Quantitat
vs qualitat

Efímer
vs durable

Competició
vs cooperació

Velocitat
vs serenitat

Un canvi cultural que requereix revisar idees i hàbits de manera imaginativa

Per avançar en aquest canvi cultural, desaprendre és tan important com aprendre. Caldrà revisar críticament idees assentades, hàbits i maneres de viure, caldrà temptar noves maneres de veure el futur comú i caldrà participar a crear-lo, posant en joc tota la nostra intel·ligència i creativitat.

Impulsar la cultura de sostenibilitat és endegar i facilitar processos dirigits a empoderar les persones perquè participin a imaginar com millorar el seu entorn i a fer-ho possible, implicant-se en projectes concrets de transformació social. Són **processos de construcció compartida**, que inviten les persones a ser-ne protagonistes. Ningú no té la fórmula infal·lible per a una relació amb l'entorn justa i sostenible i ningú no en pot imposar cap. Cal el compromís i la imaginació creadora de tothom, així com la confrontació amb les experiències de cadascú.

Ens cal construir col·lectivament aquesta nova cultura de la sostenibilitat, i l'educació pot ser clau. Per contribuir a un canvi cultural tangible i rellevant cal que l'educació per la sostenibilitat substitueixi l'educació pensada per perpetuar un sistema insostenible. El sistema educatiu clàssic és hàbil per transmetre sabers donats per bons, però ara també ho ha de ser per estimular a repensar, comprometre's i innovar. Necessitem una educació que ens situï davant els reptes, que ens capaci per contribuir a afrontar-los, i que ens responsabilitzi per ser part activa de la solució.

Els grans pactes mundials i el paper clau de les ciutats

A escala mundial, hi ha dos grans plans o pactes que actuen de marc i uneixen totes les persones arreu del món vers uns objectius comuns.

El 2015 les Nacions Unides van aprovar l'**Agenda 2030** amb disset objectius de desenvolupament sostenible (ODS) com a compromís d'erradicar la pobresa i proveir aliment, aigua i energia per als deu mil milions de persones que s'estima que tindrà la humanitat el 2050. Al mateix temps, l'**Acord de París** va establir la intenció de mantenir l'escalfament de la terra per sota dels 2 °C, i fer tots els possibles per limitar-lo a 1,5 °C.

Tots dos compromisos són importants ja que estableixen objectius globals compartits per la majoria de països del món, tot i que contenen ambigüitats, com sol passar quan cal cercar el consens entre moltes parts. En particular, la inclusió en els ODS d'un objectiu de creixement econòmic que vol "sostenir el creixement econòmic per càpita" suposa una inconsistència important (i faria pràcticament impossible reduir la velocitat de l'escalfament global). Convé mantenir una visió crítica i

apostar per les interpretacions més coherents amb els conceptes de límits ecològics i justícia social.

A dia d'avui la població mundial és de 7.000 milions de persones, de les quals més de la meitat viu en ciutats. El 2010 la població urbana va superar la població rural, i pel 2050 s'espera que més de dos terços de la població viurà en ciutats. Així les coses, es pot estar d'acord amb el que va expressar Ban Ki-Moon a la cimera de Rio+20: "El camí de la sostenibilitat passa per les ciutats".

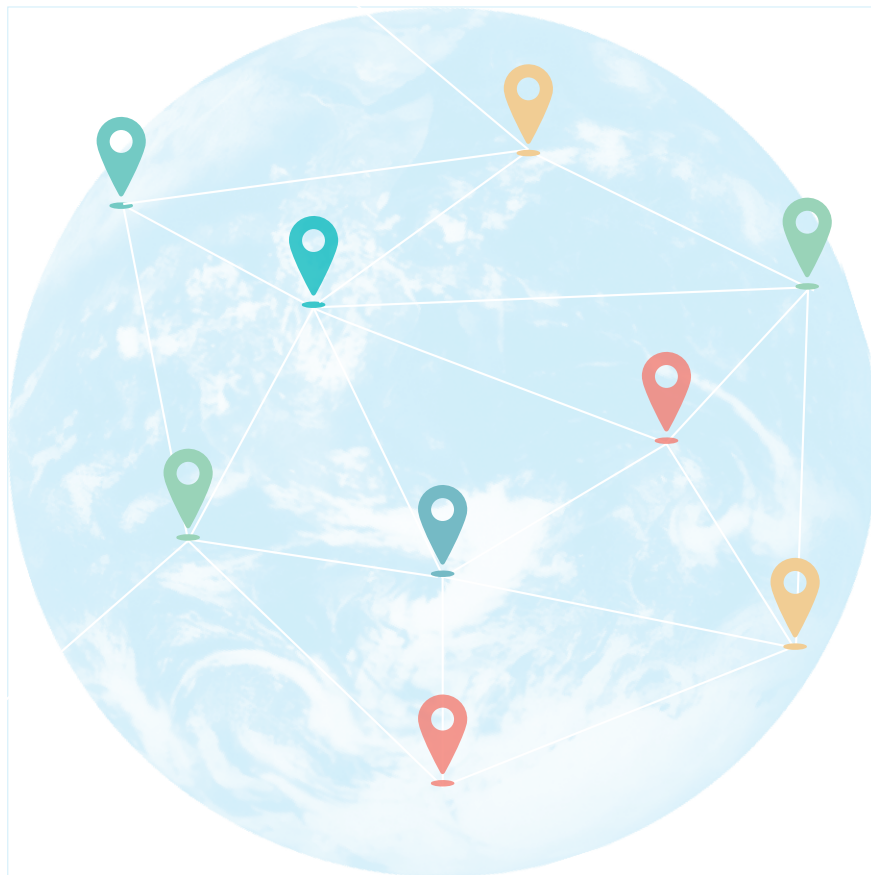
Les ciutats, doncs, tenen un paper clau per l'acompliment dels compromisos internacionals que s'impulsen des de Nacions Unides. Les polítiques de desenvolupament sostenible de les ciutats han anat evolucionant des dels objectius inicials, relacionats amb la correcció dels problemes ambientals (contaminació de l'aire i l'aigua, residus, soroll), la recerca de l'eficiència en el consum de recursos i la minimització dels impactes locals. Des de fa ja molts anys, els plans de sostenibilitat persegueixen convertir les ciutats en entorns de gran qualitat, atractius per viure

i treballar, singulars per la seva cultura, biodiversitat i paisatge salvaguardats.

Barcelona participa en diverses xarxes de ciutats que faciliten l'intercanvi de coneixements i donen oportunitats de participar en projectes amb altres ciutats amb les que compartim reptes socioambientals i objectius de l'acció climàtica. Destaquen la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat, coordinada per la Diputació de Barcelona, que agrupa 302 governs locals i supralocals que treballen per la integració de polítiques de sostenibilitat, o la Red de Ciudades por el Clima, formada per 355 entitats locals estatals que estan integrant la mitigació i l'adaptació al canvi climàtic en les seves polítiques.

Barcelona també participa en xarxes d'abast internacional com ICLEI-Local Governments for Sustainability, que agrupa més de 1.500 ciutats de tots el món, o C-40, amb 97 grans ciutats que són referents per fer el vincle del món local amb la Comissió de l'ONU per al Desenvolupament Sostenible (post Rio+20) i amb el Conveni marc de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic i l'Acord de París.

Així mateix, en el camp específic de l'educació per la sostenibilitat, Barcelona participa al Global Action Programme (GAP) per l'Educació pel Desenvolupament Sostenible de la UNESCO, en el qual el programa Escoles + Sostenibles és *partner* del grup de treball 5. Accelerar solucions sostenibles en l'àmbit local.

L'Ajuntament de Barcelona i l'impuls de la cultura de sostenibilitat

La ciutat de Barcelona treballa des de fa anys per esdevenir més sostenible: amb més verd i biodiversitat, menys residus, més eficiència en l'ús d'energia, més bicicletes i millor transport públic, menys soroll i més qualitat de l'aire, més opcions de consum responsable, etc.

Així mateix, l'Ajuntament de Barcelona va començar a implantar programes d'educació ambiental als anys 1980, centrats principalment en la divulgació del funcionament de la ciutat com a ecosistema, el coneixement de les infraestructures ambientals i dels espais verds.

Des d'aquells inicis a la situació actual s'ha evolucionat molt, sobretot en el marc del Consell Ciutadà per la Sostenibilitat (1998) i l'Agenda 21 Local, que a Barcelona pren la forma de [Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat](#) (CCS). Aquest document amb valor estratègic i voluntat inspiradora serveix de marc de referència per a totes les organitzacions ciutadanes que vulguin contribuir a la millora de Barcelona. El primer Compromís, consensuat a través d'un innovador procés participatiu, es va establir per a l'horitzó 2002-2012. El document final constava de 10 grans objectius amb 10 línies d'acció per avançar en cada un

d'ells en un període de deu anys. Un cop aprovat, el Consell convidà les organitzacions de la ciutat a signar el Compromís.

L'any 2012 es va renovar el Compromís per segona vegada amb un nou procés participatiu entre els membres de la xarxa Barcelona + Sostenible. Novament, aquest document —encara avui vigent— estableix 10 grans objectius, cadascun amb 10 línies d'acció, en l'horitzó del 2022. Aquests 10 objectius són de caràcter transversal i abasten la major part de continguts dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de Nacions Unides.

En l'etapa actual, dins l'Ajuntament de Barcelona, l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat assumeix la prestació dels serveis municipals vinculats amb l'espai públic i els serveis urbans que faciliten la vida dels ciutadans que viuen i treballen a la ciutat. Dins d'aquesta Àrea, les competències d'impulsar la cultura de sostenibilitat a la ciutat les ha tingut la **Direcció d'Estratègia i Cultura de Sostenibilitat** fins el 2020 i des de el 2021 corresponen a la **Direcció de Serveis de l'Oficina pel Canvi Climàtic i la Sostenibilitat**. Aquest impuls es vehicula a través de diversos programes i àmbits d'intervenció:

El mateix Ajuntament

Programes de suport a les organitzacions responsables de la xarxa Barcelona + Sostenible

Programes destinats a persones conscients i actives

Divulgació general al conjunt de la ciutadania

El mateix Ajuntament

Per tal d'estendre la cultura de sostenibilitat a la ciutat, cal començar pel propi Ajuntament. Per aquesta raó, des de l'any 2001 hi ha un programa específic dedicat a aquesta finalitat: el **programa Ajuntament + Sostenible**. Es tracta d'un programa molt consolidat i amb una àmplia trajectòria, que treballa transversalment a tot l'Ajuntament (àrees, districtes i instituts municipals) amb els objectius següents: reduir l'impacte ambiental negatiu de l'activitat municipal; fomentar l'equitat i la transformació cap a una societat més justa; impulsar una economia i una producció sostenibles; i liderar el canvi amb el propi exemple.

Un dels àmbits de treball del programa és l'**ambientalització de la compra** de productes com el paper, la fusta, els vehicles i els tèxtils i **de la contractació de serveis** com la neteja d'edificis, els projectes d'obres i l'ambientalització d'esdeveniments. El Programa treballa també per la normativització d'aquests canvis per tal que esdevinguin

estructurals a l'organització (instruccions, decrets, mesures de govern) i en el seguiment del seu compliment (Observatori A+S). Per tal de compartir experiències i bones pràctiques en aquesta línia, l'Ajuntament de Barcelona és membre actiu de la Campanya Procura+ de l'ICLEI.

Altres àmbits de treball del programa estan encaminats a l'ambientalització interna de les activitats del consistori i el canvi d'hàbits dels treballadors i treballadores municipals, amb l'organització de jornades per a treballadors i treballadores compromesos amb la sostenibilitat i campanyes de comunicació diverses com la **Marató per l'Emergència Climàtica**, Beure sense plàstic o el projecte **A la feina, Bicia't** (que compta amb el Distintiu propi **Edifici Amic de la Bici**).

Des del programa s'ofereix informació i assessorament, i es fa formació a totes les dependències municipals que ho sol·licitin. La formació dels professionals municipals és imprescindible per assolir el canvi cultural cap a la sostenibilitat.

Programes de suport a les organitzacions corresponsables de la xarxa Barcelona + Sostenible

Les organitzacions que assumeixen els principis i objectius del Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat (i que es comprometen a fer plans d'acció voluntaris per contribuir als objectius compartits) s'integren a la **xarxa Barcelona + Sostenible (xarxa B+S)**. L'objectiu és treballar de manera conjunta per a una ciutat responsable amb les persones i el medi ambient, tant internament des del propi Ajuntament com territorialment als districtes i als barris, amb els col·lectius que fan créixer la xarxa B+S o a través d'equipaments compromesos per arribar a tot tipus de públics.

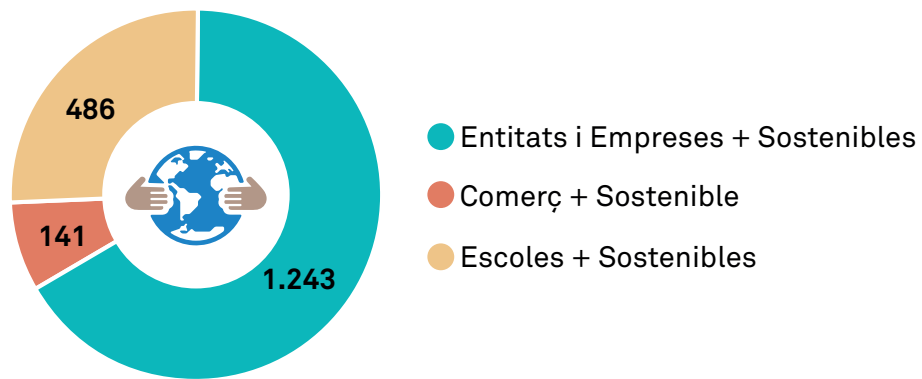
L'any 2021, **1.870 organitzacions** són membres de la xarxa Barcelona + Sostenible, incloent entitats, empreses, centres educatius, universitats, col·legis professionals, sindicats, equipaments i serveis culturals, institucions públiques i l'Ajuntament de Barcelona. Els membres de la xarxa B+S impulsen mesures de sostenibilitat dins les seves organitzacions, comparteixen bones pràctiques i desenvolupen projectes amb els altres integrants de la xarxa.

L'Ajuntament de Barcelona és el promotor de la iniciativa i aporta la secretaria tècnica, amb seu a La Fàbrica del Sol, i recursos de suport, incloent un servei d'atenció i informació, formació, assessorament, i coordinació d'activitats d'intercanvi i participatives.

El suport a la xarxa B+S diferencia entre grans tipologies de membres, cadascuna amb el seu programa i equip d'acompanyament propis:

- **Entitats i Empreses + Sostenibles.** L'any 2021 1.243 entitats i empreses formen part de la xarxa B+S. En aquest col·lectiu s'inclouen empreses i organitzacions empresarials (830), entitats cíviques i ciutadanes (288), universitats i instituts de recerca (15), col·legis professionals (29), administracions i organismes públics (20) i equipaments i serveis públics (51). Com a entitats també s'inclouen 8 grups polítics i 2 sindicats.
- **Comerç + Sostenible.** Aquest programa es desplega en dues escales: entitats (associacions i eixos comercials, gremis, associacions professionals i entitats de 2n i 3r nivell) i activitats econòmiques. A final de 2020 la xarxa B+S comptava amb 141 entitats de comerç, gremis i establiments comercials. D'aquests, 3.500 activitats econòmiques s'havien compromès a realitzar accions de sostenibilitat adherint-se al pla d'acció de la seva entitat associativa.
- **Escoles + Sostenibles.** Des de 2001, el programa Escoles + Sostenibles contribueix a introduir la sostenibilitat al sistema d'educació formal i reconeix els centres educatius com a agents de canvi a la ciutat. Al curs 2020-2021 van participar-hi 361 centres de totes les etapes educatives (si bé fins a 486 centres són membres de la xarxa): infantil de 0 a 6 anys, primària, secundària, estudis postobligatoris, cicles formatius, educació d'adults, i currículums adaptats de la ciutat.

Tipologia i número de membres de la xarxa B+S (2021)

A aquests tres programes cal afegir l'enfocament territorial de Barcelona + Sostenible que es vehicula a través del programa **Barris + Sostenibles**. Aquest programa comparteix la visió estratègica de ciutat amb cada districte, per tal que hi hagi la màxima coherència entre les polítiques que s'impulsen, l'acció municipal en el districte i els missatges que arriben a la ciutadania. Aquest programa treballa en col·laboració amb les persones de cada districte que actuen com a referents en matèria de sostenibilitat. Aquestes persones coordinen els projectes lligats a l'àmbit de cultura de la sostenibilitat i l'equipament ambiental que hi ha en cada del districte.

El lideratge de la xarxa B+S correspon al Consell Ciutadà per la Sostenibilitat, un òrgan de participació dels membres del qual són elegits democràticament d'entre i per les organitzacions de la xarxa. Més enllà del Plenari i la Comissió Permanent d'aquest Consell, s'organitzen grups de treball específics (dedicats a temes com ara el verd i la biodiversitat, la reducció de plàstics d'un sol ús, energia i canvi climàtic, Mapa Barcelona + Sostenible, etc.) i convencions obertes a tota la xarxa, que en guien les prioritats i incideixen en les polítiques públiques.

Programes destinats a persones conscients i actives

El programa **Ciutadania + sostenible** gestiona els **equipaments municipals que a escala de ciutat** promouen la cultura de sostenibilitat i coordina els programes d'activitats que s'organitzen des d'aquests equipaments. La Fàbrica del Sol és el nucli principal d'aquesta xarxa d'equipaments juntament amb el Centre de la Platja (especialitzat en el medi marí i les platges de la ciutat), l'espai lúdic ambiental per a famílies del Parc de la Ciutadella

(especialitzat en ajudar infants de 0 a 5 anys a viure i experimentar el verd i la biodiversitat) i l'Ateneu de Fabricació Digital (especialitzat en l'àmbit de les tecnologies digitals i situat a l'interior de la Fàbrica del Sol). La Fàbrica del Sol també allotja el Servei de Documentació d'Educació Ambiental (SDEA), especialitzat en informació i recursos d'educació ambiental per la sostenibilitat.

D'altra banda, a escala de districte, s'han desplegat les **aules ambientals**. Al 2020 tots els districtes de la ciutat disposaven d'una aula ambiental llevat de

Sants-Montjuïc i Sant Martí. La missió de les aules ambientals de districte és crear i compartir un model d'equipament d'educació ambiental i cultura de sostenibilitat de qualitat i coherent amb les necessitats de la ciutat. Les aules ambientals aborden, en general, tots els àmbits temàtics relacionats

amb la cultura de la sostenibilitat si bé algunes presenten especialitats temàtiques (residus, agroecologia, biodiversitat, etc.). Aquestes aules es coordinen des del programa Barris + Sostenibles i treballen de manera conjunta amb els equipaments ambientals de ciutat.

Equipaments ambientals de ciutat i de districte a Barcelona

Equipaments de ciutat:

- A LA FÀBRICA DEL SOL**
Passeig de Salvat Papasseit, 1
- B SERVEI DE DOCUMENTACIÓ D'EDUCACIÓ AMBIENTAL**
Passeig de Salvat Papasseit, 1
- C ATENEU DE FABRICACIÓ**
Passeig de Salvat Papasseit, 1
- D EL CENTRE DE LA PLATJA**
Pg. Marítim Barceloneta, 25-29
- E ESPAI LÚDIC AMBIENTAL PER A FAMÍLIES DEL PARC DE LA CIUTADELLA**
Pas de l'Institut Escola, 1

Equipaments de districte:

- 1 Aula ambiental de la Sagrada Família**
Carrer Lepant, 281-283
- 2 Aula ambiental de Les corts-Can Déu**
Pl. Concòrdia, 13
- 3 Aula ambiental del Bosc Turull**
Passeig Turull, 2
- 4 Casa de l'Aigua**
Carrer Garbí, 2
- 5 Aula ambiental de Sant Andreu**
Carrer de la Foradada, 36
- 6 Castell de Torre Baró**
Ctra. Alta de les Roquetes, 309-311
- 7 Centre de natura de Can Soler**
Carretera de sant Cugat, 114/132
- 8 Centre cívic Vil·la Urània**
Carrer Saragossa, 29
- 9 Centre cívic Vallvidrera**
Carrer dels Reis Catòlics, 16
- 10 La Fàbrica del Sol**
Passeig de Salvat Papasseit, 1
- 11 Espai consum responsable**
Palau Foronda, Ronda de Sant Pau 43-45

A més d'aquests equipaments, hi ha un seguit de programes dirigits a tota la ciutadania tot i que sovint hi participen aquelles persones més conscients i actives ja que comporten un cert esforç i una implicació més gran. Entre aquests programes hi ha els següents:

- El programa **Renova** engloba tres xarxes independents d'intercanvi (de roba, de roba per a gent jove i de joguines) que es posen en funcionament dos cops l'any per fomentar la prevenció de residus i el consum responsable. Va començar a celebrar-se al 2011 en el marc de la Setmana Europea de Prevenció de Residus i, vist l'èxit de convocatòria, des de l'any 2013 s'organitzen diferents edicions al llarg de l'any (primavera i tardor) i, des del 2014, una edició de Renova Joguines per Nadal. Des de la crisi de la COVID-19, també s'han afegit activitats vinculades a aquest programa en format en línia.
- El **compostatge comunitari** és una forma de fer compost de manera col·lectiva i adaptada al medi urbà on els veïns i veïnes del barri poden portar la fracció vegetal de les seves restes orgàniques (fruita i verdura, marro de cafè, restes de jardineria, etc.). El compostador comunitari té un/a dinamitzador/a que assegura que les condicions són òptimes per produir un bon compost. Aquest compost, una vegada llest, es reparteix entre les persones que participen a la iniciativa o s'aplica a l'hort proper. Actualment, existeixen 17 punts de compostatge comunitari a la ciutat (parcs, punts verds i horts), 3 dels quals dinamitzats per equipaments de cultura de sostenibilitat (Barceloneta, Sagrada Família i Bosc de Turull).
- **Horts comunitaris:** són una de les formes que adopta l'agricultura a

les ciutats. Es tracta d'iniciatives autogestionades fruit d'un grup de persones que volen treballar un hort i s'organitzen per aconseguir l'espai, crear-lo i mantenir-lo. Aquests horts, sovint, doten d'ús social espais en desús i els recuperen com a espais públics de trobada i de participació veïnal. L'Ajuntament de Barcelona, promou des del 'any 1997 la xarxa d'Horts Urbans de Barcelona persones més grans de 65 anys de la ciutat, amb l'objectiu d'incorporar-los a activitats de millora ambiental a través del conreu d'hortalisses seguint els principis de l'agricultura ecològica.

- Iniciatives de **voluntariat ambiental:** la ciutadania pot implicar-se en accions de voluntariat ambiental de la ciutat que promouen les entitats, sovint amb el suport municipal. Algunes d'aquestes accions són: conscienciació i recollida de residus a platges i parcs o la custòdia de niu de tortuga babaua.
- Iniciatives de **Ciència Ciutadana:** La ciència ciutadana és la recerca científica que compta amb la implicació activa del públic no especialitzat. S'orienta a generar nou coneixement amb la participació activa i imprescindible de la ciutadania en totes les etapes del procés de recerca (captació de dades, processament, interpretació, etc.). Moltes de les iniciatives de ciència ciutadana contribueixen a estendre la cultura de sostenibilitat. A Barcelona destaquen Bioblitz (identificació d'espècies animals i vegetals), Observadores del mar (microplàstics), Lliquencity (identificació i localització de líquens) o Floodup (seguiment d'inundacions i tempestes), entre d'altres.

Divulgació general al conjunt de la ciutadania

La programació d'esdeveniments al llarg de l'any representa una bona oportunitat per estendre la cultura de sostenibilitat a un públic ampli, aquell que no té un compromís més directe i continuat. A través del programa **Ciutadania + Sostenible** s'organitzen diversos esdeveniments al llarg de l'any, i també es col·labora, aportant activitats i recursos, en esdeveniments organitzats per altres departaments d'Ecologia Urbana i entitats públiques o privades.

Entre tots aquests esdeveniments destaquen AiguArt, el Dia de la Bicicleta, la Setmana per la prevenció de la contaminació acústica, el Dia Mundial del Medi Ambient – Setmana de la Sostenibilitat, les accions de conscienciació durant la festa de Sant Joan, la Setmana de l'Energia Sostenible, el Dia Mundial sense

cotxes – Setmana de la Mobilitat Sostenible i Segura o Setmana Europea de la Prevenció de Residus, entre d'altres. Aquests cicles compten amb la participació activa de la Xarxa d'Equipaments Ambientals de Barcelona.

A més dels esdeveniments vinculats a efemèrides ambientals, també s'organitza o es col·labora en un seguit de programes i cicles d'activitats vinculats a temàtiques ambientals específiques i/o amb uns formats singulars que pretenen arribar a un públic ampli de la ciutat. Es treballa per tal que en els equipaments de proximitat de la ciutat (centres cívics, biblioteques, casals de barri, casals de joves, etc.) hi hagi una oferta de tallers, xerrades i itineraris que incorporin la cultura de sostenibilitat (tallers de reparació d'objectes, visites a parcs, cinema, upcycling, malbaratament alimentari, aprenentatges d'horticultura i jardineria). També es treballa per tal d'incorporar criteris de sostenibilitat en la gestió dels mateixos equipaments.

El cicle **Música als Parcs** és el més antic (neix l'any 1995) i pretenia acostar la música de qualitat a tots els públics i, al mateix temps, potenciar les possibilitats dels parcs com a espais de convivència i lleure també durant els capvespres i nits d'estiu. Des de l'edició del 2016 es va aprofitar el cicle per donar a conèixer millor els beneficis socials i ambientals dels parcs i jardins mitjançant visites guiades prèvies als concerts. Aquest cicle va finalitzar l'any 2020.

Els tallers **Carrega't d'energia**, iniciats el 2015, promouen la participació en una transició energètica que permeti una ciutat d'emissions zero i capaciten les persones per implicar-se en fer possible aquest nou model energètic.

El programa **Sembra Natura** ofereix, des del 2017, tallers de jardineria i agricultura urbana sostenible. S'aporten coneixements de jardineria i hort per aplicar a casa i contribuir a crear, entre tots i totes, una ciutat més verda, habitable i saludable des de qualsevol racó: parets, terrats, balcons, etc.

Claqueta i Acció és un cicle de cinema ambiental que neix l'any

2018 com a fruit d'un conveni de col·laboració entre el Festival Internacional de Cinema de Medi Ambient (FICMA) i l'Ajuntament de Barcelona. L'objectiu del cicle és el visionat i comentari de pel·lícules que despertin el sentit crític i la consciència en relació a problemàtiques socioambientals.

El programa **Com Funciona Barcelona? per a Adults i Famílies** inclou rutes, visites a instal·lacions i tallers que aborden les diferents temàtiques de la sostenibilitat a la ciutat des de la perspectiva del seu funcionament.

A tots aquests programes, esdeveniments i cicles exposats fins ara cal afegir-hi tot un ample ventall d'activitats que s'organitzen des d'altres departaments i equipaments de l'Ajuntament (centres cívics, biblioteques, museus, centres de recerca i pensament, etc.) que també contribueixen, de manera directa o indirecta, a difondre i estendre la cultura de sostenibilitat a la ciutat.

Per què Barcelona necessita un nou pla en l'horitzó 2030?

Contribuir a la sostenibilitat i a la descarbonització que exigeix la crisi climàtica s'ha de fer des de molts flancs. De fet, en una societat democràtica les solucions no poden venir dictades ni per aquells que tenen més poder ni pels que són més savis. Els canvis, doncs, han de ser cocreats, protagonitzats i, si més no, recolzats, per una gran majoria.

A més, cada persona, en cadascuna de les diferents facetes de la vida, pren decisions que tenen impactes econòmics, socials i ambientals sovint invisibles als propis ulls. Per això, **la capacitat i empoderament de les persones i la seva implicació activa és essencial** per fer front als reptes derivats de l'emergència climàtica i la crisi ecològica.

Construir cultura de sostenibilitat, una responsabilitat municipal

Per afrontar aquests reptes, l'Ajuntament de Barcelona desplega polítiques d'energia, mobilitat, espai públic, verd i biodiversitat i altres accions directes de transformació de l'entorn. Al mateix temps, té la tasca —que es podria considerar indirecta— de fer **evolucionar les mentalitats**, treballant amb les idees i les persones. Una tasca tan indispensable com els canvis materials.

Així doncs, és responsabilitat municipal ajudar a construir cultura de sostenibilitat, posant en circulació i a debat conceptes, paraules i valors emergents, i estimulant i recolzant iniciatives pioneres que siguin punta de llança en la transformació social. Amb aquest objectiu, l'Ajuntament impulsa programes destinats a crear curiositat, suscitar interès i despertar consciència; invita a participar oferint plataformes i recursos i brindant acompanyament i assessorament; i facilita la coordinació i el treball en xarxa.

De què parlem
quan diem
'construir
cultura de
sostenibilitat'?
Pensament i
acció

PENSAMENT

Desenvolupar la **dimensió ecològica de la nostra identitat** personal i col·lectiva, adoptar una visió sistèmica de la realitat. Això comporta:

- Qüestionar la nostra relació amb el món
- Prendre consciència de la nostra dependència dels sistemes de suport a la vida
- Ser conscients dels límits (en la capacitat de càrrega del planeta, en els recursos, en el temps necessari per als processos, en la ment humana, etc.)
- Valorar la riquesa de la diversitat
- Assumir la imprevisibilitat dels sistemes naturals i socials complexos

ACCIÓ

Aprendre a **conviure, compartir i cooperar** en la 'casa comuna' (*oikos*). Això comporta:

- Desenvolupar habilitats per participar en la gestió d'afers col·lectius
- Preservar i compartir els béns comuns
- Inventar col·lectivament altres formes de viure i de produir
- Promoure equitat, solidaritat i pau entre els humans i amb les altres formes de vida
- Construir esperança

Una visió estratègica per a 10 anys clau

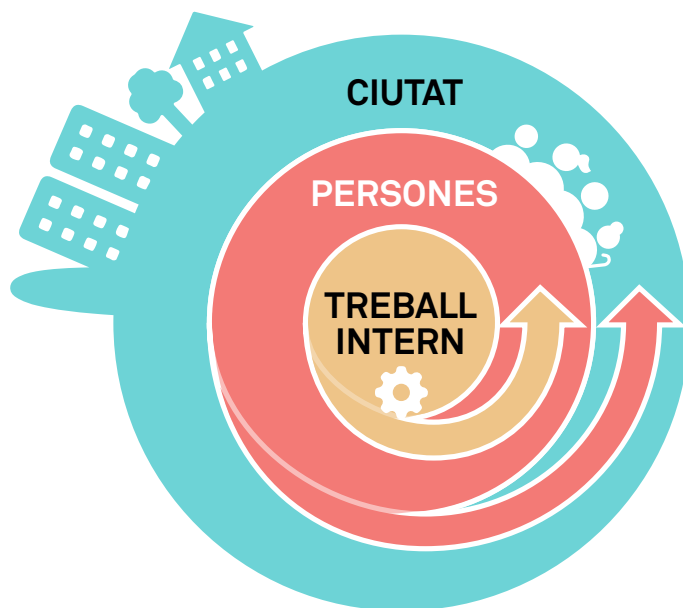
En l'apartat anterior d'aquest Pla es mostren les nombroses iniciatives i programes municipals desenvolupats en les darreres dècades del segle passat, i de manera més significativa i consistent en les dues primeres dècades d'aquest. Sense discutir la bonesa o oportunitat del que s'ha fet amb el marc polític i els recursos disponibles en cada moment, ara es fa necessària una visió estratègica que alineï els esforços institucionals amb les prioritats derivades de l'emergència climàtica.

Cal establir línies estratègiques que generin els canvis culturals necessaris per avançar en

sostenibilitat. Canvis que han de permetre assolir els objectius i resultats relacionats amb la reducció d'emissions, la conservació dels recursos i de la biodiversitat, una economia del bé comú, una societat més justa, una ciutat saludable, i un nou concepte del benestar i de la qualitat de vida.

Tot això, en coherència amb els diversos plans municipals aprovats i que també es plantegen amb l'horitzó 2030, com són el Pla per l'emergència climàtica, el Pla del verd i la biodiversitat i l'Agenda 2030. Tenim deu anys clau, reconeguts en totes les previsions com a ultimàtum, i en el difícil context del canvi climàtic i la pandèmia. Aquest és el repte que afronta aquesta Estratègia de Cultura de Sostenibilitat de Barcelona.

Àmbit conceptual d'actuació del Pla Canviem pel Clima 2030

Assolir resultats planificats

(aire, aigua, alimentació, pobresa, etc.)
definitos al Pla Clima i a la resta de plans municipals vinculats amb la sostenibilitat

Consolidar noves idees i capacitar per actuar

Àmbit d'actuació del Pla Canviem pel Clima 2030

Millorar l'organització

Pla de treball intern de l'Ajuntament

Una acció concertada entre diverses àrees de l'Ajuntament

Aquest Pla representa una reflexió de fons per orientar el treball futur. Tan indispensable és la reflexió com urgent és l'actuació. Tot i que es posa en valor el que s'ha fet, que és molt, cal accelerar una acció cultural capaç de fer front als reptes socioecològics del nostre temps. Això implica, si cal, repensar els programes i serveis actuals, enfortint l'atenció i el suport a les persones i organitzacions des d'una correcta comprensió de les

seves necessitats, i contribuir així a l'esforç col·lectiu del conjunt d'actors socials.

En un àmbit més intern, s'imposa una acció concertada entre les àrees de l'Ajuntament particularment concernides, com són Ecologia urbana i Cultura, Educació, Ciència i Comunitat, a les quals correspon liderar el procés i cercar la complicitat de totes les forces vives de la ciutat. Aquest Pla pot donar sentit i direcció a l'acció conjunta entorn d'un projecte cultural i educatiu mobilitzador.

BCN

PLA CANVIEM PEL CLIMA 2030

Maig de 2021